?

השאלה כטקסט

כיתה ט׳ · קוראים את השאלה לפני שעונים

יצרה: רוית ראש בן ישי

🤔 מה אפשר לדעת רק מהשאלה?

הסבירו את דברי אליאס: "בהתחלה זה הרגיש כמו משקולת. היום זה מרגיש כמו כנפיים." מה מלמד הדימוי על השינוי שעבר?

עוד לפני שקראנו את הטקסט אנחנו יודעים: **על מה** לחפש, **כמה** פרטים צריך, ו**איך** תיראה התשובה.

🪜 חמשת השלבים

1

👀 קוראים את השאלה

קוראים את השאלה או ההוראה עד הסוף – לאט, ואפילו פעמיים.

2

💡 איזה מידע אפשר להפיק מהשאלה?

שואלים: על מה השאלה? על איזה חלק בטקסט? האם היא נותנת לי מושג, ציטוט או מספר פסקה?

3

🖍️ מסמנים את מילות השאלה

מסמנים את מילת השאלה (מה, מדוע, הסבירו, השוו...) ואת המילים שמגדירות את המשימה (שתי, בפסקה 2, לדעתכם, נמקו).

4

🧭 מה עליי לעשות כדי לענות?

מנסחים לעצמנו משפט אחד: "אני צריך/ה לחפש... / להסביר... / להביע עמדה ולנמק...", ומחליטים איפה מחפשים: בטקסט, בין השורות או בראש שלי.

5

✍️ מבצעים את המשימה

עונים במשפט מלא, משתמשים במילים מהשאלה בפתיחת התשובה, ובודקים: עניתי על כל החלקים?

🧭 שלושה ממדים של שאלות

🔍 איתור מידע

איפה? המידע כתוב בטקסט במפורש

מילים: מה, מי, מתי, היכן, כמה, ציינו, העתיקו, מצאו, מנו

🧩 פרשנות והיסק

איפה? התשובה "בין השורות" – מחברים פרטים ומסיקים

מילים: מדוע, הסבירו, מה ניתן להסיק, מה הקשר, מה מטרת, מה תפקיד, השוו, למה התכוון/ה

⚖️ הערכה וביקורת

איפה? מחברים את הטקסט לידע ולעמדה שלכם

מילים: האם, הביעו דעה, לדעתכם, נמקו, הציעו, האם הכותרת מתאימה, עד כמה משכנע

📖 מילון מילות שאלה

מילת שאלה	ממד	מה עושים
מה / מי / מתי / היכן	🔍 איתור מידע	לאתר פרט שכתוב בטקסט
כמה	🔍 איתור מידע	לאתר מספר או כמות
ציינו / מנו	🔍 איתור מידע	לכתוב פרטים בלי להסביר
העתיקו / מצאו	🔍 איתור מידע	להעתיק מילים מדויקות מהטקסט
על פי / לפי הטקסט	🔍 איתור מידע	לענות רק ממה שכתוב, לא מהידע שלי
מדוע / למה	🧩 פרשנות והיסק	למצוא סיבה – כתובה או מוסתרת
הסבירו	🧩 פרשנות והיסק	לפרש ולהבהיר במילים שלי
מה ניתן להסיק	🧩 פרשנות והיסק	לחבר רמזים ולהגיע למסקנה שלא כתובה במפורש
מה הקשר בין	🧩 פרשנות והיסק	למצוא איך שני דברים מתחברים (סיבה–תוצאה, ניגוד, דוגמה)

👩‍🏫 מפרקים שאלה יחד

מתוך "בית שני, חדר משותף: איך נראים החיים בכפר נוער?"

הסבירו את דברי אליאס: "בהתחלה זה הרגיש כמו משקולת. היום זה מרגיש כמו כנפיים." מה מלמד הדימוי על השינוי שעבר?

1–2 · קראנו וסימנו: הסבירו · משקולת · כנפיים · מה מלמד הדימוי · השינוי

מה השאלה מספרת: השאלה מצטטת שני דימויים מפסקה 3 ועוסקת בשינוי שעבר אליאס.

3 · הממד: 🧩 פרשנות והיסק

4 · חייבת לכלול: משקולת = העצמאות הכבידה, הייתה עול · כנפיים = העצמאות נותנת חופש וביטחון · השינוי: מעול להעצמה, בעקבות הרגלים חדשים

5 · תשובה לדוגמה: משקולת היא משהו כבד שמושך למטה: בהתחלה האחריות על הכביסה, הכסף והלימודים הכבידה על אליאס והייתה עול. כנפיים מרימות ומאפשרות לעוף: היום אותה עצמאות נותנת לו תחושת חופש, ביטחון ויכולת. הדימוי מלמד שהעצמאות עצמה לא השתנתה – השתנה היחס של אליאס אליה, כי רכש הרגלים והתחזק (אפילו בבית הוא נעשה זה שמזכיר לאחים לסדר).

טקסט 1 · כתבה

"בית שני, חדר משותף: איך נראים החיים בכפר נוער?" · תלמידי כיתה ט' מתלבטים איפה להמשיך ללמוד. ביקרנו בכפר נוער ושמענו תלמידים ואנשי צוות מספרים על עצמאות, על געגועים ועל חברות שנמשכת עד הלילה

ציינו שלושה דברים שאליאס עושה לבד מאז שהגיע לכפר הנוער, על פי פסקה 3.

ציינו שלושה דברים ש**אליאס** עושה לבד מאז שהגיע לכפר הנוער, **על פי פסקה 3**.

הממד: 🔍 איתור מידע · **מה עושים:** לחפש בפסקה 3 את רשימת הפעולות של אליאס ולכתוב שלוש

חייבת לכלול: פעולה 1: מכבס לבד · פעולה 2: מנהל את הכסף לשבוע · פעולה 3: מחליט מתי ללמוד למבחן

תשובה לדוגמה: אליאס מכבס לבד, מנהל לעצמו את הכסף לשבוע ומחליט מתי ללמוד למבחן.

טקסט 2 · מאמר מידע

"לפני ששולחים הלאה: איך מזהים מידע אמין ברשת" · ברשת כל אחד יכול לפרסם כל דבר. ארבעה כלים פשוטים יעזרו לכם להבחין בין מידע מבוסס לבין שמועה בתחפושת

על פי פסקה 2, אילו שאלות כדאי לשאול כדי לבדוק את המקור? ציינו שלוש.

על פי פסקה 2, אילו שאלות כדאי לשאול כדי לבדוק את המקור? ציינו שלוש.

הממד: 🔍 איתור מידע · **מה עושים:** למצוא בפסקה 2 את השאלות לבדיקת המקור ולכתוב שלוש

חייבת לכלול: שאלה 1: מי כתב? · שאלה 2: האם יש לו ידע או ניסיון בתחום? · שאלה 3: האם יש למפרסם אינטרס?

תשובה לדוגמה: מי כתב את הדברים? האם מופיע שם הכותב או הגוף המפרסם? האם יש לו ידע או ניסיון בתחום? (וגם: האם יש למפרסם אינטרס, למשל אם הוא מוכר את המוצר שהוא משבח.)

טקסט 3 · טקסט טיעוני

"האם להתחיל את יום הלימודים מאוחר יותר?" · מאמר דעה בעיתון השכבה: יום לימודים שמתחיל בשמונה וחצי יתאים יותר לשעון של בני נוער – ויועיל לכולם

על פי פסקה 5, אילו טענות מעלים המתנגדים להצעה? ציינו שתיים.

על פי פסקה 5, אילו טענות מעלים המתנגדים להצעה? ציינו שתיים.

הממד: 🔍 איתור מידע · **מה עושים:** לחפש בפסקה 5 את הטענות של המתנגדים ולכתוב שתיים מהן

חייבת לכלול: טענה 1 (למשל: הלימודים יסתיימו מאוחר ולא יישאר זמן לחוגים/עבודה/שיעורי בית) · טענה 2 (למשל: הורים לא יוכלו להביא ילדים / בני נוער צריכים לישון מוקדם)

תשובה לדוגמה: 1. אם הלימודים יתחילו מאוחר הם יסתיימו מאוחר, ולא יישאר זמן לחוגים, לאימונים, לעבודה או לשיעורי בית. 2. הורים חוששים שלא יוכלו להביא את הילדים בשעה מאוחרת כי עליהם להגיע לעבודה. (3. בני נוער צריכים פשוט ללכת לישון מוקדם – הבעיה בהרגלים.)

טקסט 4 · בלוג

"שנה במגרש: מה למדתי מהקבוצה של יום רביעי" · פוסט סיכום בבלוג האישי של שירה, תלמידת כיתה ט', אחרי שנה של התנדבות כמאמנת עוזרת

מה למדה שירה מיוסי ומנור בפסקה 2? הסבירו כיצד השתנתה דרך החשיבה שלה.

מה למדה שירה מיוסי ומנור בפסקה 2? הסבירו כיצד השתנתה דרך החשיבה שלה.

הממד: 🧩 פרשנות והיסק · **מה עושים:** להסביר מה שירה חשבה לפני ומה אחרי, ולהראות איך הדוגמאות גרמו לשינוי.

חייבת לכלול: לפני: חשבה על מה הילדים "לא יכולים" · אחרי: רואה את היכולות והחוזקות שלהם · דוגמאות: יוסי קולע, נור זוכרת תרגילים

תשובה לדוגמה: בהתחלה שירה חשבה בעיקר על מה שהילדים "לא יכולים". יוסי, שבכיסא גלגלים, קולע מקו העונשין טוב ממנה, ונור, שכמעט לא מדברת, זוכרת את כל התרגילים ומתקנת אותה. כך היא למדה לראות את החוזקות של כל ילד ולא רק את הקשיים, והבינה ש"טעתה".

טקסט 5 · אינפוגרפיקה

"כל טיפה חשובה" · אינפוגרפיקה כיתתית לדוגמה: כמה מים אנחנו צורכים, איפה הם מתבזבזים ואיך אפשר לחסוך – בבית ובבית הספר

מה ניתן להסיק מדבריו של אב הבית בפאנל 3 על תפקידם של התלמידים בחיסכון במים?

מה ניתן להסיק מדבריו של אב הבית בפאנל 3 על תפקידם של התלמידים בחיסכון במים?

הממד: 🧩 פרשנות והיסק · **מה עושים:** להסיק מדבריו מה התלמידים יכולים לעשות ולמה זה יעיל.

חייבת לכלול: מסקנה: לתלמידים תפקיד פעיל וחשוב · הסבר: הם רואים את התקלות ראשונים ויכולים לדווח · השוואה לשלט – מעשה עדיף על תזכורת

תשובה לדוגמה: אפשר להסיק שהתלמידים אינם רק "צרכני מים" אלא שותפים פעילים: הם מסתובבים בחצר ורואים תקלות לפני כולם, ודיווח מהיר שלהם עוצר בזבוז מיד. לדברי אב הבית, מעשה כזה יעיל יותר משלט – כלומר אחריות אישית חשובה יותר מתזכורות.

כרטיס יציאה

1. מילת שאלה אחת שלמדתי לזהות היום ומה היא דורשת:
2. השלב מתוך החמישה שהכי עזר לי:
3. שאלה שעדיין קשה לי לפרק:

קוראים את השאלה – ואז עונים 💪

ממשיכים לתרגל באתר: פרקו את השאלה · חידון מהיר

יצרה: רוית ראש בן ישי